

30 Normalizace výrobky

33 Domácí spotřebiče

(souhrn)

Vývoj v roce 2018 (zpracováno s podporou projektu ČAS RPTN 2018)

Sdružení českých spotřebitelů a Kabinet pro standardizaci se zaměřují na aspekty bezpečnosti a také kvality domácích spotřebičů. A to obecně, ale také ve vztahu k uživatelům, kteří jsou "zvláště zranitelní".

Priority

- Obecné aspekty
- Technické požadavky na výrobky všeobecně
- Technické požadavky na plynové spotřebiče
- Eko-design
- Přístupnost
- Specifická rizika pro děti
- Různé (např. kybebezpečnost)
- Dozor nad trhem

Shrnutí zapojení SČS/Kastan

ANEC - WG DOMAP – spolupráce SČS v návrhu stanovisek ANEC k evropským normám pro domácí spotřebiče s důrazem na bezpečnost a k obecným tématům např. ekodesign (použití materiály a jejich recyklace) energetické štítky spotřebičů, plynové spotřebiče, smart spotřebiče. Nová témata - drony, kyberbezpečnost zařízení, robotické spotřebiče, opravitelnost spotřebičů revize některých Pokynů CEN/CENELEC pro spotřebitele.

Práce v Technických normalizačních komisích ÚNMZ, koordinace se zájmy spotřebitelů při tvorbě technických norem

Příklady aktivit a řešených problematik

1. Obecné aspekty

- **ISO PC 294 „Pokyny pro stanovení jednotkových cen“**

Komise ISO PC 294 „Pokyny o jednotkových cenách“ přijal žádost ANEC o členství v březnu 2018. Jednotková cena výrobků pro domácnost je pro evropské spotřebitele významná pro usnadnění srovnání cen.

Čitelnost zobrazených jednotkových cen na regálech v obchodech je jednou z oblastí velkého zájmu. Stížnosti týkající se nečitelných jednotkových cen byly často hlášeny a malá velikost písma je velkou obtížností. Jednotkové ceny zobrazené na dolních

regálech způsobují problémy specificky kvůli větším vzdálenostem pro prohlížení. Jednotkové ceny zobrazené na horních regálech mohou způsobit podobné problémy. Technické pokyny týkající se čitelnosti jednotkových cen by pomohly vyřešit tyto problémy a pomohly maloobchodníkům a orgánům dozoru nad trhem věnovat pozornost čitelnosti.

ISO DIS 21041 „Pokyn o jednotkových cenách“ byl k dispozici k vyjádření do konce dubna. ANEC předložil své připomínky, stejně jako návrh přílohy o čitelnosti jednotkových cen na etiketách na okrajích, které jsou vystaveny v obchodě.

2. Technické požadavky na výrobky všeobecně

• Soubor norem EN 60335 - Požadavky na bezpečnost domácích spotřebičů

Závěrečná zpráva technické studie ANEC 2017 "Vypracování připomínek / návrhů ANEC k revizi několika částí 2 IEC 60335; návrhy ANEC jsou založeny na projektu výzkumu a vývoje (R&T) za účelem přezkumu částí 2 souboru norem EN 60335. V důsledku technických studijních prací bylo zjištěno, že normy CENELEC týkající se bezpečnosti elektrických spotřebičů, dostatečně nezohledňovaly potřeby mladších uživatelů nebo jiných uživatelů s fyzickými / kognitivními nevýhodami a tato studie byla snahou k nápravě.

Revidované části 2 byly vypracovány samostatnou pracovní skupinou (CENELEC TC 61 WG 4), která byla zřízena v roce 2006 na žádost ANEC a po schválení mandátu pro normalizaci (M / 392) od Evropské komise byla tato práce podpořena. V revizi několika částí 2 IEC 60335 jsou navrhované požadavky ke zvýšení bezpečnosti dětí a starších osob a osob se zdravotním postižením pro konkrétní spotřebiče např. grily, toasty, mixery, el. sporáky, kuchyňské stroje apod. K jednotlivým návrhům norem, ANEC zaujal stanovisko, popř. vypracoval svoje návrhy ve spolupráci s mezinárodními spotřebitelskými organizacemi tak, aby spotřebitel byl dostatečně ochráněn.

Závěrečná zpráva byla předložena v srpnu 2018 ke schválení a zprávu podpořil expert za SČS/KaStan..

Jako příklad v návaznosti na tuto zprávu uvádíme požadavky WG DOMAP o podporu na národní úrovni u navrhovaných norem a změn, které se týkají ochrany spotřebitele a které náš expert konzultoval s ČAS a následně podpořil:

IEC 63008: 201X (59/683 / CDV) (EQV) "Elektrické spotřebiče pro domácnost a podobné účely - Dostupnost ovládacích prvků, dveří, vík, zásuvek a rukojetí"

EN 60335-1:2012/FprA1:2018 Elektrické spotřebiče pro domácnost a podobné účely – Požadavky na bezpečnost – požadavky pro komponenty a připojení k síti,

EN 60335-1:2012/FprA1:2018 Elektrické spotřebiče pro domácnost a podobné účely – Požadavky na bezpečnost – požadavky na baterie a připojení napájení a vnější ohebné kabely

(Jednalo se o více norem, zde jen příklady).

• Inteligentní domácí spotřebiče (Smart appliances - CENELEC TC 59 X WG 7)

Tato činnost je zatím ve stadiu úvah a diskusí, jelikož činnost dálkového ovládní spotřebičů bude limitována nejen bezpečností výrobku ale i ochranou přenesených dat.

Jedná se o novou technologii, kde tato robotizace může pomáhat i starším lidem ale může skrývat i nebezpečí u dětských hraček. Pracovní skupina DOMAP vyjádřila potřebu vytvořit projektový tým v rámci ANEC a doporučuje uspořádat samostatnou schůzku a definovat, jak se s touto otázkou zabývat při návrhu norem.

SČS tuto činnost podporuje i prostřednictvím členství v TNK 33- Domácí spotřebiče.

- **Robotické sekačky trávy**

V lednu zveřejnil CENELEC normu EN 50636-2-107: 2015/A1:2018 „Bezpečnost elektrických spotřebičů pro domácnost a podobné účely – Část 2-107: Zvláštní požadavky na robotické bateriové sekačky trávy“.

ANEC uplatňoval pro normu některá opatření, která nebyla odsouhlasena, což považuje za nevyužitou šanci na další zlepšení bezpečnosti robotických sekaček. Jednalo se např. o zavedení varování o zákazu pohybu osob v okolí sekačky, když je tato v provozu. Anebo ANEC požadoval zavedení zkoušek k zamezení zranění nohy, neboť některé modely nepřeruší funkci při najetí na nohu.

Revidovanou normu nicméně považujeme za prostředek k podstatnému zlepšení bezpečnosti, i pro děti.

- **Bezpečnost elektrických výrobků ve vztahu k požárům**

Po několika fatálních nehodách, které vznikly z požárů bílého zboží, proběhla v lednu a únoru v UK parlamentní konzultace (the UK's Home Electrical Safety All-Party Parliamentary Group) ke stahování výrobků a k bezpečnosti elektrických výrobků ve Velké Británii. Téma je samozřejmě zásadní z celoevropského hlediska. Následuje několik diskutovaných pohledů a argumentů (neznámá to, že je editor nezbytně sdílí):

- Možnosti a účinnost stahování výrobků z trhu velmi závisí na účinnosti dozoru nad trhem. Ten je roztržštěný, neadekvátní a nedostatečně financovaný. Vzhledem k nedostatku zdrojů je pro orgány nejdůležitější mít k dispozici nástroj, který by stanovil priority pro vymahatelnost. Opakuje se argument potřeby vytvoření celoevropského systému dat o nehodách a zraněních. Uplatněné pokuty by měly být použity k financování činností dohledu nad trhem.
- Propojené produkty a „Internet věcí“ (IoT), stejně jako výrobky prodávané on-line, představují pro vnitrostátní orgány obrovskou výzvu. Koncept obecné „bezpečnosti“ a odvětvově specifické právní předpisy by měly být rozšířeny o počítačovou bezpečnost a o bezpečnost dat. Dozorové a regulativní orgány by měly zvýšit své zapojení do procesu normalizace.
- Uvažuje se o zavedení značky nebo loga orientovaného na spotřebitele pro identifikaci chladicích mrazniček opatřených zpomalovačem hoření, testovaných na bezpečnost podle dohodnuté normy. Různá varování a značky jsou ovšem stále častěji používány jako náhražky místo bezpečné konstrukce výrobku, měly by být pouze doplňkem k bezpečnostním opatřením a nemají vyvinut výrobce z povinnosti zajistit bezpečnost.

- **Internet věcí – bude vytvořen standardní testovací program pro připojené výrobky**

Spotřebitelé vyžadují, aby výrobky byly snadno použitelné, snadno přístupné a snadno se instalovaly. Kybernetická bezpečnost a ochrana soukromí jsou sice zásadní, ale konečný uživatel očekává, že nebude mít odpovědnost za tento aspekt. Z tohoto důvodu je třeba, aby normy přinesly minimální požadavky na podporu spotřebitelů.

ANEC proto vypracoval návrh na popis možných kontrol v prostředí internetu věcí, který byl předán na červencovém zasedání CEN-CLC / JTC 13 „Kybernetická bezpečnost a ochrana dat“. Na zasedání bylo odsouhlaseno, že bude zahájeno vypracování studie proveditelnosti návrhu.

3. Technické požadavky na plynové spotřebiče

-

4. Eko-design

- **Činnosti v oblasti ekodesignu a energetického štítku týkající se domácích spotřebičů**

V této oblasti spolupracují živě ANEC a BEUC, které společně tvoří a předkládají komisi své poznatky a projednávaná stanoviska se svými členy.

ANEC a BEUC podaly žádost o prodloužení projektu na energetický štítek, jelikož jednání s průmyslem je komplikované různými zájmy skupin a tuto žádost Komise přijala, a proto bude projekt prodloužen o další tři roky.

Novým rámcem pro energetický štítek, se vracíme zpět na stupnici A-G a to v souladu s úspěšnou politikou ANEC a BEUC, která je prosazována jak na evropské úrovni, tak ve spolupráci s členskými státy. V srpnu letošního roku byla nová stupnice označení zveřejněna v Úředním věstníku. Spotřebitelé budou překvapeni, že opět uvidí třídy C na trhu.

Časová osa (kdy spotřebitelé uvidí nový štítek v obchodech) je pro ANEC/BEUC zklamáním, zejména pro ohřívače a kotle. Do roku 2025 bude většina výrobků nést novou etiketu, avšak bílé zboží, televizory a světelné zdroje do roku 2020 a ohřívače a kotle do roku 2030 (průmysl chtěl tento proces ještě odložit). Takto dlouhá doba vyplývá i z nutnosti změnit zkušební metody pro jednotlivé výrobky.

Ještě do konce tohoto roku bude ANEC/BEUC pracovat na ekodesignu a energetickém štítku pro počítače.

Oblast ekodesignu se rozšiřuje na světelné zdroje vydávající světlo v různých barvách včetně bílé a zejména jde o ambici požadavků na energetickou účinnost a na životnost LED a OLED.

Doporučuje se, aby svítidla zůstala v rámci energetického štítku.

Jednotlivé evropské normy pro světelné zdroje se zabývají spotřebou energie a životností tj. délkou života a poměrně přísné požadavky ČR podporuje i prostřednictvím členství SČS v TNK 67 ČAS.

5. Přístupnost

-

6. Specifická rizika pro děti

-

7. Různé (např. kyberbezpečnost)

- **Kyberbezpečnost (Cybersecurity for connected products)**

V návaznosti na zprávu a průzkum, vypracoval ANEC/BEUC návrh společného postoje o kybernetické bezpečnosti souvisejících výrobků (e-mail 17.1.2018).

Cílem práce je představit postavení spotřebitele v oblasti bezpečnosti spojených výrobků. Bezpečnost by měla být předpokladem pro uvedení propojených výrobků na trh a měla by být zajištěna po celou dobu životnosti výrobku.

Návrh pozičního dokumentu ANEC & BEUC

Evropská komise navrhla posílení mandátu Evropské agentury pro bezpečnost sítí a informací (ENISA) ke kybernetickému zabezpečení, který je klíčový k zajištění ochrany soukromí a bezpečnosti spotřebitelů.

Agentura ENISA by měla systematicky a pravidelně konzultovat se spotřebiteli. Legislativní rámec EU v současné době nezaručuje, že na trh budou uváděny pouze bezpečné a bezpečně propojené výrobky.

Je třeba změnit právní předpisy o bezpečnosti výrobků, aby se zajistilo, že bezpečnost všech připojených zařízení umístěných na trzích EU nepředstavuje pro své uživatele bezpečnostní riziko.

V souladu s obecnou směrnicí o bezpečnosti výrobků musí být aktualizovány také právní předpisy týkající se bezpečnosti výrobků (směrnice o bezpečnosti hraček, směrnice o nízkém napětí, směrnice o rádiovém zařízení atd.), aby bylo zajištěno, že jsou v souladu s novou koncepcí bezpečnosti.

Spotřebitelé musí být ujištěni, že připojené produkty, které nakupují, nebo služby, které používají, jsou zabezpečené a chráněny před zranitelnými místy v oblasti softwaru a hardwaru. Aby se zajistilo, že je to tak, je mimořádně důležité, aby se bezpečnost předem vytvořila a předem se stala prioritou pro výrobce.

SČS činnost podporuje.

- **Drony**

Zavedení regulačního rámce pro provoz dronů - bezpilotní provoz systému letadel v otevřené a specifické kategorii: Po řadě zranění osob v terénu, včetně dětí, z dronů, ANEC vítá iniciativu Komise na vytvoření regulačního rámce v oblasti letectví, který zajistí bezpečné používání všech druhů letounů. ANEC se zaměřuje na myšlenky, jak v tomto ohledu chránit spotřebitele.

Řešení by mohlo být ve vývoji norem, včetně snadno srozumitelných informací o zákonech a neshodách.

Zatím dochází ke konzultaci s evropskými normalizačními organizacemi včetně ANEC o normalizačních potřebách a možnostech v rámci budoucího delegovaného nařízení Komise.

Problémy, které je třeba řešit jsou např. bezpečnost, bezpečnost a rizika spojená s ochranou osobních údajů souvisejících s provozem dronů.

- **Opravitelnost spotřebičů**

Evropská komise zkoumá možnost vytvoření systému hodnocení bodů pro opravu, který by informoval spotřebitele o opravitelnosti spotřebičů spojených se spotřebou energie. Společné výzkumné středisko (JRC) Evropské komise v současné době rozvíjí systém hodnocení bodů pro opravitelnost, aby zhodnotil opravitelnost a případně i modernizaci výrobků. Evropská komise pak může vyvinout značku pro opravitelnost - kterou bude možné uvést na energetickém štítku - a poskytne spotřebitelům informace o opravách v místě prodeje.

V této souvislosti Evropská komise sdílela dotazník, aby shromáždila názor zúčastněných stran na toto téma. ANEC spolu se sesterskou organizací BEUC odpověděli na dotazník částečně, neboť některé otázky jsou velmi technické. Existují obecné otázky ohledně toho, jak by mohl být obecně rozvíjen scoringový systém, stejně jako konkrétní otázky týkající se případových studií jednotlivých spotřebičů. Generický přístup bude testován

na tři konkrétní skupiny výrobků a bude přizpůsoben tak, aby zohledňoval jejich specifika pro laptopy, vysavače a pračky.

Zjištění z tohoto dotazníku budou použita jako součást počátečního průzkumu pro analýzu a vývoj scoringového systému pro hodnocení schopnosti výrobků opravovat nebo modernizovat. Tento výzkum bude spojen s návrhem zprávy, na níž budou konzultovány zúčastněné strany v červnu roku 2018 a ve kterém bude předložen návrh s jednou nebo více možnostmi bodovacího systému. Na webových stránkách projektu je možné se zaregistrovat a získat detailní informace o projektu.

V této souvislosti ANEC společně se sesterskou organizací BEUC vypracoval poziční dokument o tom, jak celkově napomáhat opravám výrobků, včetně doporučení ohledně systému bodování pro opravy. V tomto dokumentu, který je věcný a konkrétní, jsou uvedena a rozvedena obecná doporučení jak podpořit opravu výrobku např.

- zlepšení práv spotřebitelů prostřednictvím směrnic o prodeji spotřebitelům
- zvýšení požadavků na odolnost v rámci ekodesignu
- Zlepšení rámce pro ekoznačku a směrnice o OEEZ (WAEE)
- Podpora kultury opravitelnosti

8. Dozor nad trhem

• Dohled nad pneumatikami na trhu (MSTyr15)

Aktivita pro dohled nad trhem pro pneumatiky 2015 (MSTyr15), projekt financovaný z programu H2020, zahrnuje předpisy týkající se pneumatik a jejich označování. Aktivita byla spuštěna v dubnu 2016 a zaměřuje se na pneumatiky osobních automobilů. Plán ukončení byl stanoven červen 2018. Proběhlo několik tisíc inspekcí pneumatik, stejně jako testy energetické účinnosti a bezpečnosti. Projektu se účastní patnáct orgánů dozoru nad trhem z EU a Turecka pod koordinací PROSAFE – více [Zde](#). ANEC je účastníkem poradního výboru.

Pokud jde o pracovní balíček 5 - inspekce a testování pneumatik - výsledky testů – více [Zde](#) a inspekce téměř 12 000 pneumatik byly prezentovány na zasedání v dubnu. Testování zahrnovalo tři akce: kontroly na místě a kontroly on-line pro správné označování; kontrola technické dokumentace; a testování výkonu pneumatik.

Ve více než 500 případech nebyl štítek pneumatik kompatibilní, nebyl viditelný, nebo nebyl dostupný v obchodě nebo online. Z toho je patrné, že je třeba prosazovat poskytování označení spotřebitelům a zvýšit povědomí spotřebitelů o jejich právu rozhodovat se na základě označení při nákupu pneumatiky.

Závěrečné zasedání projektu MSTyr15 se konalo 30. května 2018.